

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/189/2004

PREFERENCJE PARTYJNE W GRUDNIU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, GRUDZIEŃ 2004

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
22 października 2004 roku

Gdyby wybory parlamentarne odbywały się w grudniu¹, udział w nich wzięłoby - według własnych deklaracji - 48% ankietowanych, o 1 punkt mniej niż miesiąc wcześniej, a o 3 punkty więcej niż w październiku. Ponad jedna trzecia Polaków (35%) jednoznacznie odrzuca uczestnictwo w głosowaniu. Pozostali respondenci (17%) deklarują, że jeszcze nie wiedzą, czy wzięliby udział w wyborach, gdyby odbywały się one w grudniu, choć - jak wskazuje doświadczenie - i ta grupa badanych faktycznie nie uczestniczyłaby w nich.

Tabela 1

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to czy wziął(ęła)by Pan(i) w nich udział?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	2003	2004											
	w procentach												
Na pewno wziął(ęła)bym w nich udział	51	56	50	52	52	52	44	40	42	42	45	49	48
Nie wiem, czy wziął(ęła)bym w nich udział	19	17	19	20	20	18	17	17	21	21	18	18	17
Na pewno nie wziął(ęła)bym w nich udziału	30	27	31	28	28	31	39	43	37	37	37	33	35

Mniej niż co piąty zadeklarowany uczestnik głosowania (19%) nie wie, na którą partię oddałby swój głos. Odsetek takich deklaracji jest dokładnie taki sam jak w listopadzie.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (175) przeprowadzono w dniach 3-6 grudnia 2004 roku na liczącej 973 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

Tabela 2

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?													
	II 2004	II/III 2004	III 2004	III 2004	IV 2004	V 2004	VI 2004	VII 2004	VIII 2004	IX 2004	X 2004	XI 2004	XII 2004
	w procentach												
Trudno powiedzieć	19	20	20	20	24	21	13	18	15	19	17	19	19

Jeśli uwzględnimy wszystkie te grupy, czyli tych, którzy z większym lub mniejszym prawdopodobieństwem nie wezmą udziału w wyborach, a także osoby chcące w nich uczestniczyć, ale niewiedzące, na kogo oddać swój głos, to możemy powiedzieć, że w grudniu sprecyzowane preferencje wyborcze miało blisko dwie piąte uprawnionych do głosowania (39%) - dokładnie tyle samo co miesiąc wcześniej, natomiast nieco więcej niż w październiku (o 2 punkty) i we wrześniu (o 5 punktów). Zatem w grudniu 39% dorosłych Polaków zdecydowało o prezentowanym niżej układzie poparcia dla partii politycznych.

Tabela 3

Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to na kandydatów której partii lub ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w tych wyborach?	Odpowiedzi osób deklarujących wzięcie udziału w potencjalnych wyborach i mających sprecyzowane sympatie polityczne*										
	III 2004	IV 2004	V 2004	VI 2004	VII 2004	VIII 2004	IX 2004	X 2004	XI 2004	XII 2004	
	w procentach										
Platforma Obywatelska RP	27	29	26	28	29	25	25	27	27	27	
Prawo i Sprawiedliwość	15	9	13	10	14	16	15	14	17	18	
Samoobrona RP	24	24	20	13	13	10	10	12	10	12	
Liga Polskich Rodzin	7	6	7	16	16	12	13	14	12	11	
Polskie Stronnictwo Ludowe	4	5	8	7	6	6	5	6	8	6	
Sojusz Lewicy Demokratycznej	10	6	5	7	5	7	9	6	8	5	
Socjaldemokracja Polska	-	7	5	4	4	7	7	4	5	4	
Unia Wolności	2	2	3	3	5	4	3	6	3	3	
Krajowa Partia Emerytów i Rencistów	2	1	3	3	3	3	3	3	4	2	
Unia Pracy	3	4	3	4	2	3	4	3	2	2	
Ruch Katolicko-Narodowy	1	0	0	0	0	1	1	0	1	1	
Unia Polityki Realnej	0	1	2	1	1	1	1	1	1	1	
Demokratyczna Partia Lewicy	1	1	0	0	0	1	1	1	0	1	
Centrum	-	-	0	0	0	1	0	0	0	1	
Polska Partia Socjalistyczna	0	0	0	1	0	0	1	0	0	1	
Chrześcijańska Demokracja III RP	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	
Rodzina - Ojczyzna	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	
Inne	2	3	1	1	2	1	2	2	1	3	
	N=	411	396	410	367	299	330	331	369	389	377

*Uwaga: W tabeli nie uwzględniono odpowiedzi „trudno powiedzieć”. Wielkość poparcia dla poszczególnych ugrupowań jest procentowana do tej grupy wyborców, którzy po pierwsze - chcą uczestniczyć w wyborach, a po drugie - wiedzą, na kogo będą głosować.

W ciągu miesiąca poprzedzającego grudniowy sondaż odnotowaliśmy tylko niewielkie zmiany w poziomie poparcia dla poszczególnych ugrupowań. Gdyby wybory do parlamentu odbywały się w grudniu, zwyciężyłaby w nich, tak samo jak w poprzednich miesiącach, Platforma Obywatelska, na którą chce głosować 27% ankietowanych wybierających się na wybory i mających sprecyzowane sympatie partyjne. Od trzech miesięcy notowania PO się nie zmieniają. W grudniu - tak jak miesiąc wcześniej - na drugim miejscu znalazł się PiS, który poparłoby 18% zadeklarowanych uczestników wyborów wiedzących, na kogo będą głosować. Choć w ciągu minionego miesiąca notowania PiS w zasadzie się nie zmieniły, z dłuższej, trzymiesięcznej perspektywy obserwujemy niewielki wzrost popularności tego ugrupowania. Obecny wynik PiS jest najlepszy od ponad roku - takie samo poparcie dla tej partii notowaliśmy we wrześniu i październiku 2003 roku. W tym miesiącu na trzecim miejscu znalazła się Samoobrona, którą poparłoby w wyborach 12% uczestników głosowania mających określone sympatie partyjne. Od sześciu miesięcy poparcie dla Samoobrony jest dość stabilne (różnice wskazań mieszczą się w granicach błędu statystycznego), choć ustabilizowało się na poziomie wyraźnie niższym niż w pierwszej połowie roku. W grudniu na czwartym miejscu naszego rankingu znajduje się LPR. Na to ugrupowanie zamierza głosować 11% zadeklarowanych wyborców mających sprecyzowane sympatie partyjne. W ciągu ostatnich trzech miesięcy niemal dokładnie w takim samym tempie jak PiS zyskiwał zwolenników, LPR ich tracił. Jednak zmiany te są niewielkie, a w odniesieniu do ubiegłego miesiąca zupełnie minimalne.

Kolejne miejsca w naszym rankingu zajmują PSL, SLD oraz SdPI. Mimo iż notowania tych ugrupowań różnią się tylko nieznacznie, gdyby wybory odbywały się w tym miesiącu, do Sejmu weszliby przedstawiciele PSL (6%), natomiast reprezentanci obu partii lewicowych mieliby z tym więcej trudności - na SLD chce bowiem głosować 5% wyborców mających określone preferencje wyborcze, a na SdPI - 4%. W porównaniu z listopadem wszystkie te ugrupowania straciły - najbardziej SLD (największy 3-punktowy spadek poparcia odnotowany w tym miesiącu i najgorsze notowania tej partii od pięciu miesięcy), nieco mniej PSL (spadek o 2 punkty) oraz minimalnie SdPI (o 1 punkt). Poniżej wyborczego progu kształtuje się w tym miesiącu także poparcie dla UW (3%), UP (2%) oraz KPEiR (2%, w

porównaniu z listopadem spadek o 2 punkty). W grudniu swoją obecność na scenie politycznej zaznaczyła nieco liczniejsza niż zwykle grupa ugrupowań, a mianowicie: UPR, RKN, RO, PPS, Centrum, a także ChD III RP oraz DPL - każde z nich zyskało przychyłność 1% potencjalnych uczestników wyborów. W sumie aż 10% zadeklarowanych wyborców poparłoby którąś z mniejszych partii funkcjonujących na naszej scenie politycznej.

W grudniu notowania najbardziej liczących się ugrupowań politycznych zmieniły się w bardzo niewielkim stopniu. Trzeci miesiąc z rzędu nie zmieniło się poparcie dla Platformy Obywatelskiej - lidera naszego rankingu. Zyskuje natomiast PiS, który w tym miesiącu umocnił się na drugim miejscu wyraźnie wyprzedzając pozostałych konkurentów. W grudniu najwyraźniej zmalało poparcie dla SLD, a w mniejszym stopniu także dla PSL i KPEiR, zyskała natomiast Samoobrona. Wszystkie te zmiany są jednak nieznaczne. W porównaniu z deklaracjami z połowy roku nieco wzrosła deklarowana i prognozowana frekwencja wyborcza.

Opracował
Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1. Gdyby w najbliższą niedzielę odbywały się wybory do Sejmu i Senatu, to czy wziął(aby) Pan(i) w nich udział? 1 - Na pewno wziął(aby) w nich udział; 2 - Nie wiem, czy wziął(aby) w nich udział; 3 - Na pewno nie wziął(aby) w nich udział

(%)

	1	2	3	Liczba osób
Ogółem	48	17	35	973
Płeć				
Mężczyźni	52	15	33	466
Kobiety	44	19	37	507
Wiek				
18-24 lat	47	17	36	153
25-34	41	20	39	178
35-44	53	12	34	163
45-54	52	15	33	200
55-64	54	19	27	113
65 lat i więcej	43	18	38	165
Miejsce zamieszkania				
Wieś	47	19	34	360
Miasto do 20 tys.	42	17	41	119
20-100 tys.	49	16	34	187
101-500 tys.	48	16	35	189
501 tys.i więcej mieszk.	55	13	32	118
Wykształcenie				
Podstawowe	42	21	36	275
Zasadnicze zawodowe	47	14	39	253
Średnie	49	17	34	338
Wyższe	62	12	26	107
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	70	10	21	77
Prac.umysł.niż.szczebła	56	14	30	73
Pracownicy fiz.- umysł.	37	21	42	75
Robotnicy wykwalifikowani	44	16	40	85
Robotnicy niewykwalifik.	35	31	34	41
Rolnicy	56	14	30	52
Pracujący na własny rach.	45	17	39	38
Bierni zawodowo				
Renciści	49	15	36	99
Emeryci	45	19	36	200
Uczniowie i studenci	57	14	28	77
Bezrobotni	41	15	44	114
Gospodynie domowe i inni	45	23	32	43
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	63	14	23	139
spółce właścicieli	46	20	33	71
prywatnych i państwa	41	19	40	182
sekt. pryw. poza rolnict.	57	11	32	56
prywatnym gosp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	41	22	37	147
301-500	46	15	39	159
501-900	49	19	32	196
901-1200	53	13	34	96
Powyżej 1200 zł	74	11	15	56
Ocena własnych war. mater.				
Złe	40	20	40	291
Średnie	50	16	35	409
Dobre	54	16	30	272
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	42	16	42	82
Raz w tygodniu	52	17	30	453
1-2 razy w miesiącu	50	16	34	146
Kilka razy w roku	42	19	39	212
W ogóle nie uczestniczy	42	13	45	78
Poglądy polityczne				
Lewica	53	17	30	115
Centrum	46	16	38	348
Prawica	69	10	21	245
Trudno powiedzieć	29	25	46	264

Tabela 2. Na kandydatów której partii lub ugrupowania głosowa(a)by Pan(i) w tych wyborach?

(%)

	Centrum	ChD III RP	DPL	KPEiR	LPR	PLD	PO RP	PPS	PSL	PiS	RO
Ogółem	1	1	1	2	11	0	27	1	6	18	1
Płeć											
Mężczyźni	1	0	1	2	9	0	23	1	7	21	0
Kobiety	0	1	0	2	13	1	33	1	5	14	2
Wiek											
18-24 lat	0	2	0	0	15	2	38	0	2	11	0
25-34	0	0	0	0	7	0	29	0	14	21	0
35-44	0	2	0	0	14	0	30	2	4	22	1
45-54	1	0	0	2	9	0	25	1	7	20	1
55-64	0	0	2	2	8	0	27	0	8	16	0
65 lat i więcej	3	0	2	11	13	0	14	0	4	15	2
Miejsce zamieszkania											
Wieś	0	0	0	3	14	0	18	1	11	14	1
Miasto do 20 tys.	0	0	3	7	19	0	21	0	3	20	0
20-100 tys.	3	0	0	0	11	2	27	0	8	25	0
101-500 tys.	0	2	1	2	11	0	41	2	0	15	3
501 tys.i więcej mieszk.	0	2	0	0	2	0	36	0	3	22	0
Wykształcenie											
Podstawowe	0	0	0	8	19	0	17	0	4	10	0
Zasadnicze zawodowe	1	1	1	2	15	0	14	3	8	25	2
Średnie	1	1	0	0	6	1	37	0	8	18	1
Wyższe	1	0	2	0	5	0	40	0	3	18	0
Grupa społ.-zaw. pracujący											
Kadra kier., inteligencja	2	0	0	0	8	0	50	0	6	8	0
Prac.umysł.niż.szczebła	0	0	0	0	7	0	44	0	5	28	0
Pracownicy fiz.- umysł.	0	0	0	0	17	0	28	0	12	19	0
Robotnicy wykwalifikowani	0	0	0	4	4	0	15	5	9	35	0
Robotnicy niewykwalifik.	0	0	0	5	7	0	8	0	5	38	6
Rolnicy	0	0	0	0	13	0	12	4	11	13	0
Pracujący na własny rach.	0	0	0	0	6	0	53	0	0	9	0
Bierni zawodowo											
Renciści	3	3	0	7	13	0	12	0	2	26	0
Emeryci	1	0	3	6	12	0	18	0	9	14	2
Uczniowie i studenci	0	3	0	0	17	3	42	0	3	12	0
Bezrobotni	0	0	0	0	16	0	16	0	2	19	3
Gospodynie domowe i inni	0	0	0	0	9	0	27	0	10	6	0
Pracuje w:											
inst. państw., publicznej	0	0	0	1	10	0	37	2	8	18	1
spółce właścicieli	0	0	0	0	9	0	27	0	6	37	0
prywatnych i państwa	1	0	0	1	5	0	40	0	5	16	0
sekt. pryw. poza rolnict.	0	0	0	0	12	0	11	4	14	15	0
prywatnym gosp. rolnym											
Dochody na jedną osobę											
Do 300 zł	0	3	0	1	12	0	21	0	4	16	2
301-500	0	0	2	7	14	2	18	2	9	23	0
501-900	1	0	0	3	10	0	30	0	7	20	0
901-1200	2	0	0	0	10	0	29	0	7	19	3
Powyżej 1200 zł	2	0	0	0	0	0	37	0	3	15	0
Ocena własnych war. mater.											
Złe	1	0	0	2	14	0	30	3	1	15	0
Średnie	0	1	1	2	15	1	17	0	9	19	1
Dobre	1	0	1	3	4	0	39	0	6	18	1
Udział w prakt. religijnych											
Kilka razy w tygodniu	0	0	0	3	32	0	29	0	8	9	0
Raz w tygodniu	1	1	1	4	9	0	27	1	7	21	1
1-2 razy w miesiącu	0	0	0	0	15	2	26	0	6	19	0
Kilka razy w roku	0	2	0	0	10	0	28	2	6	14	0
W ogóle nie uczestniczy	4	0	0	0	0	0	28	0	4	9	0
Poglądy polityczne											
Lewica	1	0	2	0	1	0	16	3	4	4	2
Centrum	1	1	1	2	10	1	24	1	9	19	1
Prawica	1	1	0	1	11	0	39	0	5	25	0
Trudno powiedzieć	0	0	0	10	26	0	10	0	8	8	2

(continued)

Tabela 2 cd.

(%)

	RKN	Samoob- rona	SdP1	SLD	UPR	UP	UW	Zieloni 2004	Inne partie	Liczba osób
Ogółem	1	12	4	5	1	2	3	0	3	377
Płeć										
Mężczyźni	0	14	4	4	1	2	6	1	3	208
Kobiety	2	9	3	6	1	3	1	0	2	169
Wiek										
18-24 lat	0	9	0	7	1	8	5	0	0	56
25-34	0	13	2	3	4	0	4	0	4	56
35-44	0	5	4	5	1	1	3	1	3	76
45-54	1	13	3	8	0	1	4	0	5	88
55-64	2	22	3	1	0	2	5	0	0	52
65 lat i więcej	2	9	15	6	0	3	0	0	1	50
Miejsce zamieszkania										
Wieś	0	23	2	8	0	2	2	1	1	130
Miasto do 20 tys.	5	5	7	4	0	2	0	0	5	39
20-100 tys.	2	5	3	2	1	5	3	0	4	76
101-500 tys.	0	8	3	4	0	1	8	0	0	71
501 tys.i więcej mieszk.	0	4	10	5	5	1	5	0	6	61
Wykształcenie										
Podstawowe	1	22	2	7	0	7	2	0	1	86
Zasadnicze zawodowe	1	17	1	4	0	1	1	0	4	92
Średnie	1	7	5	5	2	1	2	1	4	138
Wyższe	0	0	10	5	3	2	12	0	0	61
Grupa społ.-zaw. pracujący										
Kadra kier., inteligencja	0	0	4	6	4	2	10	0	0	51
Prac.umysł.niż.szczębła	0	3	3	6	3	0	2	0	0	33
Pracownicy fiz.- umysł.	0	3	0	9	0	8	0	0	5	22
Robotnicy wykwalifikowani	0	12	0	6	0	3	4	0	4	30
Robotnicy niewykwalifik.	0	13	0	18	0	0	0	0	0	13
Rolnicy	0	28	0	4	0	0	0	4	11	25
Pracujący na własny rach.	12	5	0	0	8	0	0	0	7	15
Bierni zawodowo										
Renciści	0	28	4	2	0	0	0	0	0	38
Emeryci	2	10	12	6	0	2	2	0	1	65
Uczniowie i studenci	0	3	0	5	0	3	5	0	3	36
Bezrobotni	0	26	3	0	0	6	9	0	0	34
Gospodynie domowe i inni	0	11	8	8	0	10	0	0	12	16
Pracuje w:										
inst. państw., publicznej	0	4	4	6	2	1	4	0	1	78
spółce właścicieli	0	0	0	10	0	3	4	0	4	28
sekt. pryw. poza rolnict.	3	8	3	6	4	3	4	0	2	62
prywatnym gosp. rolnym	0	28	0	3	0	0	0	4	10	27
Dochody na jedną osobę										
Do 300 zł	0	29	0	5	0	7	0	0	0	46
301-500	0	14	0	1	0	3	0	2	2	58
501-900	2	8	5	9	0	2	3	0	0	80
901-1200	0	0	14	13	0	0	2	0	2	47
Powyżej 1200 zł	0	3	8	9	3	3	14	0	2	34
Ocena własnych war. mater.										
Złe	1	17	2	2	1	5	1	1	2	90
Średnie	0	13	4	5	1	1	4	0	4	163
Dobre	1	5	5	7	1	2	4	0	1	123
Udział w prakt. religijnych										
Kilka razy w tygodniu	0	14	2	2	0	0	0	0	0	30
Raz w tygodniu	1	11	3	5	0	2	2	0	3	198
1-2 razy w miesiącu	0	12	2	7	2	3	4	0	2	55
Kilka razy w roku	2	12	4	7	1	2	5	2	4	65
W ogóle nie uczestniczy	0	9	14	3	8	7	15	0	0	28
Poglądy polityczne										
Lewica	0	8	22	26	0	2	7	0	0	50
Centrum	1	12	2	4	1	5	4	1	4	130
Prawica	2	9	1	1	2	1	2	0	2	155
Trudno powiedzieć	0	21	2	2	0	4	4	0	2	42